

Bedre rustet etter agronomkurs

Jon Søli rakk å bli 30 år før det ble klart at han skulle ta over hjemgården. Da var han godt i gang med en helt annen karriere. Agronomkurs for voksne ble løsningen for å gjøre ham til en mer kompetent bonde.

Tor Jostein Sørli

tor.sorlie@bondebladet.no

Seks år etter at han tok over hjemgården i Skien kunne Jon Søli (38) i vår motta vitnemålet som viser at han er landbruksutdannet.

– Jeg hadde definitivt ikke godt nok grunnlag som bonde til å begynne med. Så jeg tok kontakt med Søve da jeg overtok gården i 2004 for å høre om de kunne få i gang et tilbud for voksne som trengte landbrukskompetanse. På det tidspunktet hadde de gjennomført ett slikt kurs, og jeg ville være med på neste.

Deltid over to år

Det tok fire år før Søve videregående skole på Ulefoss kunne sette i gang neste kurs. I september 2008 begynte Søli og 29 medstudenter kursløpet. De var klare i vår.

Kurset er fordelt på deltid over to år med bruk av internett til oppgaveinnsending og samlinger i visse helger.

– Vi forsøkte å starte igjen rett etter det første kurset som gikk 2002 – 2004, men vårt opplegg var ikke i fullstendig samsvar med Kunnskapsløftet. Da ble det nødvendig med tilpassing, noe som tok tid, sier faglærer Jan Phillips Olsen.

Han mener behovet for tilbud som gjør at man kan kombinere annen jobb med landbruksutdanning kommer til å øke, ettersom det blir flere som runder av landbrukskarrieren.

– De som skal ta over har blitt voksne og trenger fagutdannelse kombinert med jobben de allerede har, sier Olsen.

De som har gått voksenkurset på Søve er mellom 25 og 50 år, og bakgrunnen har vært svært

LÆRT MYE: Jon Søli (t.v.) er glad han har fått teoretisk påfyll gjennom kurset på Søve. Jan Phillips Olsen er faglærer ved skolen.

ulik. Noen skal ta over en gård, andre har drevet gård i mange år, noen er blitt partnere med en bonde og andre igjen vil vite mer om å leve på landet og det å være bonde.

Måler praktisk kunnskap

Når det gjelder opptakskrav, er grunnskole det formelle kravet. Men det kreves kunnskaper av praktisk art også, kunnskaper som tilsvarer den praktiske delen av videregående opplæring 1 naturbruk (tidligere kalt «grunnskurs»).

– Disse kunnskapene vil komme fram i en samtale vi har med elevene ved oppstart. Da kan de enten ta øvingene som skal til hos oss, eller de kan skaffe seg disse hos naboer på egen hånd. De fleste som har vokst opp på gård eller er interessert i gårdsdrift har disse kunnskapene, sier Olsen.

Skolene som tilbyr voksenkurs gir med andre ord opplæring på trinnene vg 2 og vg 3 (tidligere kalt vk 1 og vk 2) med avsluttende eksamen med sensor fra annen skole.

Denne typen utdanning har et

dilemma med hensyn til lovfestet rett og finansiering.

– De som ikke har videregående skole har krav på å få det tilrettelagt, mens de som allerede har gått skole på videregående nivå og senere vil gå et slikt voksenkurs, ikke har noen krav på tilrettelegging. Det gjør også at kostnaden for kurset gir høyere egenandel, sier Olsen.

Uvant med storfe

Jon Søli bodde ti år utenfor Skien etter utdannelsen, og etter returen har han kombinert bondetilværelsen med andre jobber. I dag er han automatiker på REC Wafer, et yrke han hadde også før han flyttet hjem til Skien igjen.

Melkeproduksjonen på gården opphørte i 1965, og fra da og fram til 1996 var det svine-, korn- og potetproduksjon på gården.

Da valgte Sølis far å slutte med gris, og nå er det ammeku som er hovedproduksjonen sammen med noe korn.

– Jeg var ikke mye vant til storfe fra oppveksten, ettersom det var kombinert svineproduk-

sjon jeg vokste opp med. Jeg hadde tatt imot mange grisunger før, men ingen kalv, for eksempel, og jeg hadde mye å lære om avl og føring. Før skolegangen innså jeg at jeg hadde mye å lære om plantedyrking og gjødselplanlegging. Det er én ting å være med i drifta, og noe helt annet å vite hva, hvorfor og ikke minst når du skal gjøre ting, sier Søli.

Kalkyler over dekningsbidrag

I kurset inngår også økonomi og driftsledelse, og studentene skal lære om regnskapsføring, næringsoppgaver og tilskuddsordninger.

– Tilskudd er en stor del av inntektene, så hvis du ikke kjenner til datofrister for skjemaer, kan det bli kroken på døra, mener Olsen.

– I kurset satte vi opp dekningsbidragskalkyler. Er det fornuftig å begynne med det og det? Lønner det seg å kjøpe ny maskin, bruke gammel eller leie entreprenør? Jeg hadde ikke kunnskaper om dette, sier Søli.

Nå mener Søli at han er mye bedre rustet til å være bonde.

– Å være vokst opp på gård er ikke tilstrekkelig. Du får ikke med deg alle detaljer i oppveksten.

Agronomkurs for voksne

■ Agronomkurset er tilpassa voksne som er i jobbsituasjon og som ønsker kunnskaper om landbruk og formell kompetanse som agronom. Kurset gjennomføres som et komprimert opplegg med samlinger på Søve en gang hver måned. Innleveringer

og kontakt med lærer utenom samlinger foregår i hovedsak via internett. Det startet 18 elever på nytt voksenkurs sist helg, men det er fremdeles muligheter for å bli med på kurset. Kontakt Søve videregående skole for mer informasjon.

Klimaendringer motarbeider bøndernes miljøinnsats

Til tross for omfattende tiltak for å redusere avrenningen til vann og vassdrag, har ikke bekkene fått bedre vannkvalitet. Årsaken er trolig klimaendringene.

Linda Sunde

linda.sunde@bondebladet

Bioforsk har siden 1992 målt konsentrasjonen av partikler og næringsstoffer i bekker der det blir drevet med jordbruk.

Bare noen få av de overvåkede bekkene har fått bedre vannkvalitet.

– Til tross for omfattende mil-

jøtiltak er det i enkelte felt påvist en økning i tap av fosfor, nitrogen og partikler som igjen kan føre til gjengroing av vassdrag. Sterk gjødsling og kraftige nedbørsperioder kan være noe av forklaringen, sier forsker Line Meinert Rød ved Bioforsk Jord og miljø på Bioforsks hjemmeside.

Må gjøres mer

Hun mener det er viktig med et enda skarpere fokus på bedre gjødslingsplanlegging og tiltak for å beskytte mot vannmengdene.

Det må også gjøres mer for å hindre avrenning av plantevern-

midler til vannmiljøet, framholder hun.

Hun forklarer at økt nedbør generelt vil føre til økte konsentrasjoner av partikler og fosfor i vassdragene. Konsentrasjonen av nitrogen i vassdragene er derimot mindre avhengig av nedbøren.

Lokale variasjoner

– Det er store lokale variasjoner i nedbør og avrenning, spesielt om sommeren. Konsentrasjonene av næringsstoffer varierer også fra sted til sted. Vi måler høyere konsentrasjoner av partikler og næringsstoffer i bekker med avrenning fra intensive

jordbruksområder sammenlignet med områder med mer ekstensiv drift. For eksempel blir det stort sett målt lave konsentrasjoner i avrenningen fra jordbruksområder i Valdres, mens vi måler høye konsentrasjoner i avrenning fra intensive grønnsaksområder både ved Grimstad og i Østfold, forteller Rød.

Økende trend

– I enkelte områder med mye korn dyrking ser vi en økende trend i fosforavrenning til tross for at det har blitt mindre høstpløying. Dette kan skyldes

regnværsepisoder, ugunstige vinterforhold og mer erosjon i bekkeløp. I områder med mye husdyr, for eksempel i Rogaland og Hedmark, er det registrert en økning i fosforgjødslinga og også i avrenningen av fosfor. Mye husdyrgjødsel kombinert med mineralgjødsel kan være en årsak til dette, sier Rød.

Selv om resultatene lar vente på seg, er det viktig at bønderne fortsetter sin miljøinnsats. Dette er nødvendig for å demme opp de negative effektene av klimaendringer og stadig økende nedbør, poengterer de på sin hjemmeside.